

Sharing is caring

SAMARBEID OM AKTIVITETSANALYSE FOR Å UTDANNE GODE ERGOTERAPEUTER

Ifølge FN-sambandet (2020) handler bærekraftig utvikling om å tilfredsstille dagens behov uten å ødelegge for framtidige generasjoner. En del av dette er selvsagt å ta ansvar for hvor mange ark du skriver ut, vurdere reisevirksomhet og videomøter, men en bærekraftig helsetjeneste handler også om å utnytte eksisterende ressurser og utløse nye.

Av Malin Eerola

Malin Eerola er ergoterapeut og universitetslektor ved NTNU.

Høsten 2020 var en tid for store forandringer ved ergoterapeututdanningene i Norge. Hver utdanningsinstitusjon har startet med nye studieplaner for de nye studentene samtidig som pedagogiske opplegg for andre og tredje studieår planlegges. Dette skjer med bakgrunn i RETHOS-prosjektet, beskrevet av Jentoft et al. (2020), som resulterte i den nye «Forskrift om nasjonal retningslinje for ergoterapeututdanning» (Kunnskapsdepartementet, 2019). Forskriften, som erstatter den gamle rammeplanen, beskriver læringsutbytter alle ergoterapi-studenter skal ha nådd etter tre års bachelorutdanning. Felles læringsutbyttebeskrivelser gir nye muligheter for samarbeid mellom utdanningene, og høsten 2018 ble det i Nasjonalt fagorgan for forskning og utdanning innen ergoterapi og ortopediingeniørfag (NFO-EO) vedtatt at det skal utarbeides et felles undervisningsopplegg i aktivitetsanalyse for ergoterapiutdanningene i Norge.

AKTIVITETSANALYSE

Aktivitetsanalyse er en grunnleggende ferdighet innen ergotera-

pifaget og benyttes gjennom hele prosessen, fra kartlegging til evaluering (Thomas, 2015; Feldborg, & Røhl, 2019). Aktivitetsanalyse er også nevnt i to av læringsutbyttene i forskriften: «Kandidaten har bred kunnskap om hvordan aktivitetsanalyse [...] brukes målrettet i intervensjon for å fremme mestring og selvstendighet i hverdagslivet», og «Kandidaten kan beherske aktivitetsanalyse og ergoterapeutiske arbeidsprosesser gjennom kartlegging og intervensjoner». I tillegg er det mange læringsutbytter som beskriver kompetanse om samspill mellom aktivitet, deltakelse, helse og omgivelser samt hvordan aktivitet skal benyttes som mål og middel i ergoterapi (Kunnskapsdepartementet, 2019). Dette vil ikke være mulig å oppnå uten en forståelse for aktivitetsanalyse.

Aktivitetsanalyse er ofte omtalt som en form for taus kunnskap eller noe som «sitter i ryggmargen». Å løfte det på agendaen med en nasjonal arbeidsgruppe, og med et delvis nytt fokus på temaet aktivitetsanalyse i første semester ved utdanningene, bidrar vi til å sette ord på denne sentrale ferdigheten til ergotera-

peuter. Ergoterapeuters kjernekompetanse om aktivitetsanalyse skal fram i lyset, settes ord på og framsnakkes. Ved å være god på aktivitetsanalyse tør jeg påstå at du har et godt grunnlag for å kunne utføre et godt arbeid som ergoterapeut.

I mandatet til arbeidsgruppen er formålet med prosjektet beskrevet som et tettere faglig samarbeid mellom utdanningene, kompetanseutveksling, styrke fagmiljøene nasjonalt og å utvikle og anvende digitale læringsressurser. Arbeidsgruppen har bestått av Malin Eerola (NTNU Trondheim), Eli Lysen og Linda Stigen (NTNU Gjøvik), Adrian Wetlesen Gran (HVL), Fanny Jakobsen og Elise Hauge (ViD), Brian Ellingham (OsloMet), Lene Fogtman Jespersen (OUS), Astrid Vekve Nymo og Gunn Nilsskog (UiT).

Arbeidsgruppen har i løpet av studieåret 2019/2020 arbeidet for å omsette læringsutbyttene i forskriften til et undervisningsopplegg med konkrete læringsutbytter som skal gjennomføres i løpet av første semester på hver utdanningsinstitusjon. Gruppen mener at dette er en start på å forstå aktivitetsanalyse, men at det i tillegg bør inngå i alle emner videre i studiet for å løfte aktivitetsanalyse som en kjernekompetanse i faget samt gi studentene mengdetrening i å analysere.

SAMARBEID PÅ SEKS ULIKE LÆRESTEDER

Et prosjekt som handler om samarbeid på seks ulike læresteder, byr på en del utfordringer. Ulike utdanningssteder har ulike tradisjoner for hva som undervises i og hvordan. Hvem som underviser, har også noe å si, vi har alle våre unike egenskaper og ferdigheter vi benytter i undervisning. Samti-

Kunnskap

Kandidaten har kunnskap om hensikten med aktivitetsanalyse i ergoterapi har kunnskap om aktivitetsform og hvordan form påvirkes av kontekst har kunnskap om ulike verktøy for aktivitetsanalyse

Ferdighet

Kandidaten skal kunne utføre analyse av aktivitetsform i valgt kontekst med et verktøy for aktivitetsanalyse

Generell kompetanse

Gruppen vurderte temaet aktivitetsanalyse som så spisset at det ikke var hensiktsmessig å utforme et læringsutbytte som generell kompetanse

	1 år	2 år	3 år
Kunnskap	Har innsikt i aktivitetsanalyse som en del av en ergoterapeutisk arbeidsprosess	Har kunnskap om hvordan aktivitetsanalyse brukes kontinuerlig i en ergoterapeutisk arbeidsprosess	Har innsikt i og reflekterer rundt hvordan aktivitetsanalyse kan anvendes innovativt i utvikling av tjenester
Ferdighet	Benytter et verktøy for å gjennomføre og dokumentere systematisk aktivitetsanalyse i møte med brukere	Kan anvende og formidle systematisk aktivitetsanalyse gjennom en ergoterapeutisk arbeidsprosess Kan igangsette relevant intervensjon på bakgrunn av blant annet gjennomført systematisk aktivitetsanalyse	Kan gjennomføre systematisk aktivitetsanalyse på individ/gruppe/systemnivå, og utvikle tiltak for å muliggjøre deltakelse.
Generell kompetanse			

Tabell 1. Læringsutbytter knyttet til praksis i ergoterapiutdanningene.

dig må ikke det å dele kunnskap og samarbeide være det samme som å gjøre ting akkurat likt på hvert utdanningssted. Det bør være rom for lokale variasjoner, eksempelvis hvilke pensumkilder eller analyseskjemaer som benyttes. Gruppen har diskutert og konkludert med hva vi mener er sentralt og felles for alle når det er aktivitetsanalyse som er tema:

- Vi må tenke både både form og utførelse; én av delene alene er ikke nok.
- Vi må tenke mening med aktiviteten for hver enkelt person; aktivitet er personlig.
- Det kreves mengdetrening for at aktivitetsanalyse skal bli en ferdighet en er god på.

Gruppen har utformet fire læringsutbytter som er inkludert i emnebeskrivelsene på hvert studiested. I noen tilfeller er disse skrevet sammen med andre læringsutbytter på de ulike utdanningene. For å avgrense prosjektet handler læringsutbyttene om aktivitetsform, mens opplæring om analyse av utførelse og samspill generelt planlegges ved de enkelte utdanningsstedene. I tillegg er det lagt fram forslag til hvordan aktivitetsanalyse kan inngå som en del av praksis med et fokus på progresjon gjennom studiet, se tabell 1.

Gruppensamarbeidet har vært en unik arena der vi kan løfte fram denne «tause» kunnskapen

Å dele kunnskap er bærekraftig. Foto: Mostphotos/Dean Drobot.

aktivitetsanalyse har en tendens til å bli. Det er ressurskrevende å produsere godt materiell for undervisning, og gruppen har i denne omgangen tatt sikte på å dele det som allerede finnes. Erfaringer og læringsaktiviteter har blitt delt åpent og raust innad i gruppen, og vi har idémyldret om hvilke videoer som er godt egnet som eksempler, og hvilke typer filmer som kan produseres på de ulike utdanningsstedene og deles. Læringsutbyttene og aktivitetene skal evalueres på slutten av 2020 når alle utdanningssteder har gjennomført første semester med undervisning. Videre blir det aktuelt å diskutere hvordan et framtidig samarbeid om analyse av utførelse og analyse av samspillet mellom person, aktivitet og omgivelser kan se ut.

AVSLUTNING

Er det å dele kunnskap bære-

kraftig? Målet med prosjektet om et felles undervisningsopplegg i aktivitetsanalyse kan sees på som bærekraftig på forskjellige måter.

For det første, gjennom å løfte aktivitetsanalyse som en kjernekompetanse for ergoterapeuter lærer vi våre studenter om aktivitetsmønster og sammenhengen mellom aktivitet, deltakelse, helse og omgivelser. Dette er faktorer som ifølge Sveriges arbetsterapeuter (2017) kan gjøre en forskjell mot en bærekraftig utvikling. Allerede i dag er det i utdanningene fokus på helsefremming, forebyggende arbeid og rehabilitering, noe som av Mortimer (2010) blir definert som faktorer for en holdbar helsetjeneste.

For det andre, å dele kunnskap og utnytte eksisterende ressurser er en bærekraftig måte å jobbe på (Ness, 2020). Det som er en utfordring med å samarbeide over alle utdanningssteder, kan også

være en styrke. Gjennom et prosjekt som dette kan kompetanse som finnes på de ulike utdanningene, utnyttes og deles til glede og læring for studenter også på andre studiesteder. I forlengelsen av dette vil det være ressursbesparende både i forhold til tid og bruk av utstyr, og at ikke alle må produsere alt materiale på hver sin plass.

Kilder

- Feldborg, M. B. & Røhl, M-L. R. (2019). Aktivitetsanalyse i ergoterapi. I Å. Brandt, H. Peoples & U. Pedersen (Red.), Basisbog i ergoterapi – aktivitet og deltagelse i hverdagslivet (4. utg., s. 181-196). Munksgaard.
- FN-sambandet (2020). Bærekraftig utvikling. Hentet fra <https://www.fn.no/tema/fattigdom/baerekraftig-utvikling>
- Jentoft, R., Bonsaksen, T., Horghagen, S., Fløtten, H. E., Osen, D. W., Kjølstad, E. S., & Hurlen, A-B. (2020). RETHOS – utdanning av fremtidens ergoterapeuter. *Ergoterapeuten*, 63(4), 20-30.
- Kunnskapsdepartementet (2019). Forskrift om nasjonal retningslinje for ergoterapiutdanning. <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2019-03-15-413>
- Mortimer, F. (2010). The sustainable physician. *Clinical medicine*, 10(2), 110-1. DOI: 10.7861/clinmedicine.10-2-110
- Ness, N. E. (2020). Bærekraftsmålene – Leaving no one behind. Hentet fra: <https://erganen.wordpress.com/2020/02/03/baerekraftmale-ne-leaving-no-one-behind/>
- Sveriges arbetsterapeuter (2017). Hållbar utveckling – arbetsterapi kan bidra og göra skillnad. Hentet fra <https://www.arbetsterapeuterna.se/foerbundet/webbutik/haallbar-utveckling-arbetsterapi-kan-bidra-och-goera-skillnad-2017/>
- Thomas, H. (2015). *Occupation-Based Activity Analysis* (2. utg.). SLACK Incorporated.